

ENIGE VERSCHOLEN OPGAVEN VAN NEDERLANDSE MOSSEN

door W.D. Margadant

Als we de oudere literatuur over Nederlandse mossen willen raadplegen, gebruiken we steeds de gegevens die door Wachter zo uitvoerig en overzichtelijk gerangschikt zijn (Jansen en Wachter, Bryol. Notities VII, NKA 50:365-380, 1940; id. X, NKA 53:137-222, 1943). Het verbaasde ons, dat er nog enkele opgaven aan deze accurate samenvatting ontsnapt zijn; aan de andere kant is dit wel begrijpelijk, want soms is het louter toeval, als men een bepaalde opgave onder ogen krijgt.

Dit was het geval met het volgende artikel: H.N. Dixon, *Mnium antiquorum* Cardot and Dixon, an extinct moss. Bryologist 19:51-52, Juli 1916. Dit is een herdruk uit: Reid & Reid, The pliocene flora of the Dutch-Prussian border, Mededel. Rijksopsp. Delfstoffen 6, Den Haag 1915. Het betreft de opstelling van een nieuwe soort uit de sectie Trachycystis van het geslacht *Mnium*, op grond van fossiel materiaal uit de Pliocene klei van Reuver, Midden-Limburg. De recente soorten van deze sectie zijn in hoofdzaak bekend van Oost-Azië, speciaal Japan en China, maar één der twee soorten wordt toch ook vermeld van Alaska.

Verder wordt in dat artikel vermeld, dat dezelfde Reuverse klei fragmenten opleverde van een mos, dat onmiskenbaar tot het geslacht *Pinnatella* behoorde, en wel de sectie *Urocladium*. Deze sectie van dit Neckeraceëen-geslacht is zeer opvallend door de band van lange cellen, die op enige afstand van de rand in het kortcellige blad loopt. Dit materiaal is ten nauwste verwant met *Pinnatella alopecuroides* (Hook.) Fleisch., de recente soorten komen eveneens in Oost-Azië voor, maar uitgesproken zuidelijker, met zwaartepunten in de Himalaya en Malesië. Een soort is opgegeven van Japan en een van Queensland. Deze feiten bevestigen dus de conclusie, die ook reeds uit de resten van hogere planten getrokken was, dat het klimaat ten tijde van het ontstaan dezer kleilagen warmer was dan het tegenwoordige.

Twee andere gegevens vond ik in het werk van de bekende Nederlandse botanicus Dr J.P. Lotsy: Botanische Stammesgeschichte, 2, Jena 1909. Dit grote 3-delige werk bevat zijn Leidse systematiek-colleges. In het tweede deel behandelt hij Bryophyten en Varens. Van enkele soorten noemt hij Nederlandse vindplaatsen, die niet door Wachter in zijn lijst verwerkt zijn, hoewel hij het boek zelf wel noemt. Toen ik pas in Wageningen woonde, trof me zijn

mededeling, dat *Tetraphis pellucida* ten Oosten van het Hotel Wagningsc Berg voorkwam (p.248). Daarna vond ik de soort er inderdaad, en toen ik er eenmaal zelf kwam te wonen, bleek een eikenstronk achter m'n huis er vol mee te staan, zodat beginnende leden van de werkgroep erop getracteerd werden ter oefening.

Een andere opgave van Lotsy wil ik evenwel met de nodige voorzichtigheid vermelden. Hij noemt *Trichocolea tomentella* voor de Grebbeberg te Rhenen. Hij vermeldt de soort van Java en kende haar misschien, terwijl het wollige uiterlijk dermate uniek is in de Nederlandse mosflora, dat wie dat eenmaal gezien heeft, zich niet meer kan vergissen. Toch lijkt het me onwaarschijnlijk, dat deze zeer vochtminnende soort op de Grebbeberg groeit. Ik heb er ook nooit iets van kunnen vinden, ondanks zoeken in diepe, beschaduwde ravijnen. Het is evenwel niet onmogelijk, dat deze dalen vroeger wél geschikt geweest zijn voor een zeer beperkt voorkomen van *Trichocolea*, maar tot nu toe is mij daar verder niets van bekend.

Summary:

Some hidden references of Dutch mosses.

Attention is drawn to two records of Dutch mosses, not included in the extensive lists of Wachter, viz. 1) Dixon (Bryologist 1916) on two fossil mosses from Reuver pliocene clay deposits and 2) Lotsy (Botan. Stammesgesch.), mentioning some localities, one confirmed, the other (*Trichocolea*) not.